

# รู้จัก “แมลงศัตรูพืช” ใน “พืชผัก”

## หนอนชอนใบ

หนอนผีเสื้อ หนอนแมลงวันบางชนิด

- กัดกินเนื้อเยื่อระหว่างผิวใบพืช
- พืชขาดส่วนสังเคราะห์แสง/ที่สะสมอาหาร เข้าทำลายพืชได้เกือบทุกชนิด พบมากในพืชตระกูลกะหล่ำ มะเขือเทศ พริก ถั่ว

## แมลงดูดกินน้ำเลี้ยง

เพลี้ยอ่อน เพลี้ยไฟ เพลี้ยกระโดด เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยแป้ง แมลงหวี่ขาว และมวนต่างๆ

- มีปากแบบแทงดูด และดูดน้ำเลี้ยงของพืช บางชนิดเป็นพาหะโรคพืชที่เกิดจากเชื้อไวรัส
- พืชที่ถูกดูดกินน้ำเลี้ยงจะมีใบหงิกงอ ใบม้วนเหี่ยว ต้นไม้โต

## หนอนเจาะลำต้น

หนอนด้วง หนอนผีเสื้อ ปลวก

- วางไข่ตามใบหรือเปลือกไม้ ▶ ไข่ฟัก ▶ ตัวหนอน ▶ ขอนไชเข้าไปในกิ่ง ลำต้น หรือผล
- ต้นพืชขาดน้ำ อาหาร และแห้งตาย/ผลเน่า

## แมลงกัดกินใบ

หนอนผีเสื้อ ตั๊กแตน ตัวงูปีกแข็ง

- มีปากแบบกัดกิน กัดกินใบทั้งหมด
- กัดกินเฉพาะตัวใบแล้วเหลือเส้นใบ พืชขาดส่วนสังเคราะห์แสง/ที่สะสมอาหาร/ยอดอ่อนเพื่อเติบโต

## แมลงที่ทำให้เกิดปุ่มปม

แมลงวันทำปมและเพลี้ยไฟบางชนิด

- เมื่อดูดกินน้ำเลี้ยง หรือวางไข่บนพืชแล้ว จะปลดปล่อยสารบางชนิด ทำให้เกิดปุ่มปม
- พืชเกิดปุ่มปมผิดปกติบนดอก ใบ ยอดอ่อน ราก ลำต้น

## แมลงกัดกินราก

หนอนของตัวงูในกลุ่มเดียวกับตัวงูขี้ควาย ตัวงูดิน  
แมลงกระซอน จิ้งหรีด

- มีปากแบบกัดกิน
- วางไข่บนพื้นดิน ▶ ตัวอ่อน/ตัวเต็มวัยเข้าทำลายรากพืช ▶ พืชขาดน้ำและอาหาร ▶ ยืนต้นแห้งตาย

# “การควบคุมศัตรูพืชไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุด ต้องใช้หลักการผสมผสาน”

ควรเลือกวิธีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก ชนิดผัก ระยะเวลาปลูก ชนิดแมลง ลักษณะการทำลาย พฤติกรรมของแมลง การแพร่ระบาด และความจำเป็นของการควบคุม

## วิธีเบตกรรม

ปลูกพืชหมุนเวียน ใช้พันธุ์ต้านทาน ทำลายแหล่งอาศัยของแมลง  
ปลูกพืชอื่นสลับกับแปลงผัก จัดการเวลาปลูกและเก็บเกี่ยว  
ทำความสะอาดแปลงปลูก เว้นระยะปลูกเหมาะสม

## ตากดิน

หญ้า/วัชพืชเป็นพืชอาศัยของโรค-แมลง  
ควรไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืช ตากดินโดย  
ยกแปลงเป็นรูปสามเหลี่ยมให้โดนแสงแดดมากที่สุด  
ประมาณ 1 สัปดาห์ พลิกกลับดิน เพื่อกำจัดไข่หรือ  
ดักแด้ของแมลงที่อยู่ลึกใต้ดินและยังช่วยกำจัดเชื้อรา  
แบคทีเรีย สาเหตุของโรครากเน่าโคนเน่า

## ใช้กับดัก

กับดักแสงไฟล่อผีเสื้อกลางคืน กับดักกาวเหนียว

## กางมุ้ง

ป้องกันได้ 50%  
(แมลงบางตัววางไข่บนดิน ถ้าตากดินไม่ดีพอ ป้องกันไม่ได้)

## ใช้สารสกัดจากธรรมชาติ

ไล่แมลง ต้องฉีดพ่นบ่อย เช่น น้ำหมักจากยาสูบ  
สะเดา สาบเสือ ตะไคร้หอม น้ำส้มควันไม้

## บีที

แบคทีเรีย  
ฉีดพ่นที่ใบ แมลงกินจึงจะตาย ถ้าพ่นโดนตัวไม่ตาย  
บีทีทำลายตัวอ่อนและผลผลิตที่เป็นสารพิษ

ใช้กับหนอนกินใบ หนอนใยผัก หนอนกระทู้ผัก หนอนกระทู้หอม  
หนอนเจาะสมอฝ้าย หนอนหัวดำมะพร้าว หนอนร่านกินใบปาล์ม หนอนแปะใบ  
หนอนห่อใบข้าว หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด หนอนแก้วส้ม หนอนปลอกใหญ่ หนอนกินสนสามใบ

## เอ็นพีวี

เชื้อไวรัส  
ฉีดพ่นที่ใบ แมลงกินจึงจะตาย ถ้าพ่นโดนตัวไม่ตาย

ออกฤทธิ์จำเพาะกับหนอนกระทู้ผัก หนอนกระทู้หอม หนอนเจาะสมอฝ้าย  
หนอนที่ถูกไวรัสเข้าทำลาย จะไต่ขึ้นมาตายที่ยอดต้น ห้อยหัวเป็นรูปตัววี

## บิวเวอเรีย

ราขาว

ฉีดพ่นให้โดนตัวแมลง > สปอร์บิวเวอเรียแทงเส้นใยไปในตัวแมลง > เจริญเติบโต >  
แมลงเป็นอาหาร ไม่เคลื่อนไหว > เส้นใย/ผนังสปอร์ปกคลุมตัวแมลง

กำจัดแมลงปากดูด เช่น แมลงหวี่ขาว เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไก่แจ้  
เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

## เชื้อราไตรโคเดอร์มา

ราเขียว

ฉีดพ่นในดิน ป้องกัน/กำจัดโรครากเน่าโคนเน่า

ฉีดพ่นโคนใบ ป้องกัน/กำจัดโรคใบเน่า ใบจุด

## แตนเบียน

แมลงที่เข้าทำลายอยู่ภายในแมลงอื่น  
มักมีขนาดเล็กกว่าเหยื่อมาก

เข้าทำลายเหยื่อได้หลายระยะ ตั้งแต่ไข่ หนอน  
ดักแด้ โดยทำลายเหยื่อได้ทั้งชนิดเดียวและหลาย  
ชนิด เช่น แตนเบียนไข่ไตรโคแกรมมา  
แตนเบียนเพลี้ยอ่อน แตนเบียนเพลี้ยแป้ง

## แมลงตักน้ำ

แมลงที่กินแมลงอื่นเป็นอาหาร  
ส่วนใหญ่มีขนาดใหญ่กว่าเหยื่อ

แมลงตัวห้ำตัวเดียวกินเหยื่อได้มากกว่า 1 ตัว  
เช่น ตัวเต่าลาย แมลงหางหนีบ แมลงช้างปีกใส  
มวนพิฆาต มวนเพชฌฆาต

## ไส้เดือนฝอย

มีทั้งตัวดีและตัวร้าย ตัวดีเข้าทำลายแมลงระยะตัวหนอน ตัวเต็มวัย  
▶ ผ่านเข้าตัวแมลงทางปากหรือรูทวารของแมลงศัตรู ▶ ปลดปล่อย  
แบคทีเรียที่เป็นพิษกับแมลง ▶ แมลงตายภายใน 48 ชั่วโมง ▶ เพิ่ม  
ปริมาณในตัวแมลง ▶ เคลื่อนที่ออกจากซากแมลงที่ตาย รอเข้า  
ทำลายแมลงศัตรูตัวต่อไป  
ส่วนไส้เดือนฝอยตัวร้าย ทำให้รากเกิดปุ่มปม

## ข้อมูลจาก

ผศ.ดร.ศมาพร แสงยศ  
คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้  
ดร.สุกัญญา คลังสินศิริกุล  
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

สถาบันการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร (สท.)  
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)  
111 อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย ถนนพหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง  
อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120 โทรศัพท์ 0 2564 7000 [www.nstda.or.th/agritec](http://www.nstda.or.th/agritec)

ควบคุมด้วงหมัดผัก ด้วงเจาะลำต้นมะม่วง ด้วงงวงมันเทศ  
หนอนกระทู้หอม หนอนกระทู้ผัก หนอนคืบกะหล่ำ หนอนใยผัก  
หนอนเจาะสมอฝ้าย หนอนกอกกล้วย หนอนห่อใบข้าว  
แมลงวันผลไม้ ปลวก แมลงกระซอน แมลงสาบ